

Prædiken til Sidste søndag efter Helligtrekonger

Matt. 17, 1-9

De oplevelser med lys, stråleglans og Guds hørlige stemme fra Himlen, som der berettes om i søndagens tekster, kan forekomme os meget fremmedartede, skønt dog ikke så fremmedartede som for bare 20-25 år siden. Det er blevet mere anerkendt, at nogle mennesker har disse uforklarlige oplevelser med lys og lyd, og at de har svært ved at kalde dem andet end guddomme-lige. Ikke at de har set Gud selv, men netop f.eks. en stråleglans, som stammer fra Gud og kalder glæde og højtidelighed frem i sindet.

Kigger vi tilbage i historien vrimler det med den slags oplevelser. De har altid været der, og den mest almindelige reaktion fra omverdenen har for det meste været anerkendelse og respekt. De mennesker, som har haft oplevelserne er blevet kaldt profeter, shamaner, præster og mystikere, og i alle kulturer har de været centralt placerede, autoritative personer i kraft af en udvælgelse fra Gud. Derfor skulle man lytte til dem. Andre, som også har haft oplevelserne eller gjort krav på at have haft dem, har befundet sig på kanten af samfundet og er blevet kaldt troldmænd, hekse og onde ånder. De er blevet opfattet som Satans håndlangere og har i visse tilfælde også været det, for så vidt de

kun var ude efter at få magt over andre og vinde rigdom på andres bekostning. Ofte har det selvfølgelig været uhyre vanskeligt at afgøre, om det var Satan eller Gud, som kaldte på et menneske, om det virkelig var det guddommelige, han havde set, eller om han led af selv-over-vurdering eller ligefrem var en svindler. Man har været nødt til at fælde domme, og dommerne var i bedste fald personer, som selv havde set lyset og vidste, hvad de skulle dømme om.

Mange andre gange var der politiske og økonomiske interesser på spil, som inficerede dommene. Åbenlyst ærlige profeter er blevet dømt at korrupte dommere. Kvinder og mænd er blevet dømt for at være Satans håndlangere, blot fordi der var brug for en syndebuk, eller blot fordi de stod i vejen for nogle andre. Overgreb har der været mange af. Jesus var jo selv en af dem, der mildest talt blev udsat for overgreb.

I vores oplyste, vestlige kultur har vi med rette været meget følsomme overfor sådanne overgreb. For det første på grund af vores historie, hvor uskyldige kvinder er blevet brændt som hekse, hvor falske profeter er blevet diktatorer, hvor det guddommelige lys er blevet brugt til mange slags forførelse.

For det andet pga. vores videnskabelige, oplyste fornuft. Vi holdt op med at tro på, at hekse og profeter overhovedet fandtes. Der måtte være en rationel forklaring på lyset og den himmelske lyd. Det blev nedskrevet til at være processor i hjernen eller indbildte fænomener.

Denne videnskabelige tilgang, som var lige ved at vinde totalt i det tyvende århundrede, står stadig stærkt i den offentlige bevidsthed. For ikke mange år siden kunne man i en avis læse en artikel, der med triumf hævdede, at 'Gud sidder i frontalappen', underforstået at Han ingen andre steder er at finde. Gud er indbildning. At lysoplevelserne skabes og kan registreres i hjernens frontallap var videnskabens svar på religionernes uvirkelige forestillinger. Men det forklarer jo kun, hvor i hjernen en bestemt evne eller følsomhed sidder, og ikke hvorfor den er der, eller hvad den i øvrigt siger om verdens indretning. Det kunne jo være, at Gud havde ladet denne evne udvikle sig, for at mennesker skulle se hans lys. Det kan vi ikke vide noget om, videnskaben heller ikke.

Videnskaben står stadig stærkt, og vi er med rette stolte af dens bedrifter. Men samtidig er der altså denne voksende forståelse for, hvad videnskaben ikke kan og formentlig aldrig kommer til at kunne: At skue det guddommelige i lys eller forklare det. Når vi igen kan tale højt om den slags, er det ganske enkelt, fordi der stadig er og vil være mennesker, som har disse oplevelser og selvfølgelig ikke kan lade som om, de ikke har dem. De er højst virkelige. Der er historisk belæg for dem, og vi er ved at lære at aner-

kende, at nogle mennesker simpelthen har evner, andre ikke har.

Det helt afgørende er da, hvad vi herefter stiller op, hvordan vi som kultur forvalter disse oplevelser.

Først må vi skelne mellem oplevelse og erfaring. En oplevelse er noget, man udsættes for, en påvirkning af sindet, god eller dårlig, som man ikke kan ryste af sig; måske vil man heller ikke. Oplevelser er ofte noget, vi søger, men om vi får dem er ikke sikkert. Vi tager f.eks. til koncert for at få en oplevelse, men om det så også bliver noget, der sætter sig i sindet, kan vi ikke selv bestemme. Der er selvfølgelig små oplevelser hver eneste dag; dem får vi alle, men deres virkning på sindet kan vi ikke bestemme.

En erfaring er så en bearbejdet oplevelse eller en begivenhed, stor eller lille, omsat til sprog. Erfaringer er jo noget, vi kan bruge i livet fremover. En erfaren mand er god at gæste, for her kan vi søge råd og vejledning, måske få orden på nogle oplevelser, som det viser sig, andre også har gjort. Erfaringer kan gemmes, hvor oplevelser er flygtige. Det sker meget ofte, at oplevelser bliver til erfaringer, men det kræver bevidsthed og sprog. Da de tre disciple er sammen med Jesus på bjerget, udsættes de for en stor oplevelse af det guddommelige, som Peter gerne vil have skal vare ved. Han vil ikke ud af oplevelsen, men det er netop, hvad Jesus kræver af ham. Han skal træde ud af oplevelsen, for at gøre den til en erfaring, som han kan bære med sig og ikke mindst dele med andre. Oplevelser er individuelle. Erfaringer kan være fælles. Vi taler ganske vist om at opleve noget sammen, men det bliver først rigtig fæl-

les, når vi taler om det eller i forbindelse med det.

Det er her, i overgangen fra oplevelse til erfaring, fra det individuelle til det fælles, at der sker noget kulturelt afgørende i forhold til det guddommelige lys. Vil man beholde det for sig selv, måske slå sig op på det, eller er det til for andres skyld?

Kristus er aldeles klar i mælet. "Rejs jer, frygt ikke!", siger han, hvorefter han fører de tre disciple ned fra bjerget til den almindelige, fælles verden igen. Disciplene har sammen med ham været i en art undtagelsestilstand, hvor de ikke kan blive. Den guddommelige oplevelse skal blive til en religiøs erfaring, omsat til et sprog alle kan forstå og for næstens skyld. Hvad Peter og de andre har oplevet på bjerget er med henblik på andre mennesker.

Det viser sig på to måder.

For det første disciplenes vidnesbyrd. De skal fortælle, hvad de har set og hørt. Det blev siden kendt som apostlenes vidnesbyrd, og hele Det nye Testaments troværdighed hviler herpå. Da man skulle beslutte hvilke skrifter, der skulle med i Det nye Testamente og hvilke, der skulle udelades, var det afgørende kriterium, om vidnesbyrddet kunne føres tilbage til Kristus selv; at der var tale om oplevelser sammen med Jesus, som var blevet gjort til erfaringer. De tre disciple har set det guddommelige lys på bjerget sammen med Jesus, og hørt Guds røst. Det hører til deres opfattelse af Kristus som Guds søn.

Den anden måde, hvorpå det viser sig, at forklarelsen på bjerget er med henblik på andre mennesker, er så, hvad apostlene har

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

brugt denne erfaring til. Den blev netop til gavn for deres næste. Vidnesbyrdet blev, at de fortalte om Kristus, hvad han havde gjort, at graven var tom, og at han viste sig for dem derefter. Fordi dette var vidnesbyrdet, døbte de også, som Kristus var blevet det, delte brød og vin i Herrens navn, sang lovsange til Gud og den opstandne. Alt sammen til glæde og frimodighed.

De udviklede en rituel praksis, hvor vidnesbyrdet kunne overleve, hjalp mennesker i nød, de sultne og de fattige, enkerne og de faderløse og hævdede, at i ritualet og disse gerninger, var det samme lys tilstede, som de selv havde set på bjerget. De gjorde lysets gerninger, deres oplevelser sammen med Kristus, omsat til erfaringer, som alle kunne få gavn og glæde af, var deres nye liv. Af og til ville nogle nye disciple med de rette anlæg fremover få de samme oplevelser; de ville blive kaldede, som det hedder, og være autoritative bærere af vidnesbyrdet, som hele tiden skal omsættes til ny, fælles erfaring af glæde og frimodighed. Men den samme autoritet ligger altså allerede i dåb, nadver, bøn og lovsang.

Dette arbejde skal vi selvfølgelig fortsætte, for ellers forsvinder den særlige forvaltning af det guddommelige lys, som Kristus har givet os, og som er det sande. Det særlige er, at dette lys kan omsættes til noget, alle kan forstå, også det store flertal, som ikke får lyset at se.

Hvordan kan vi kende denne omsætning af lyset?

Derved at lysbæreren, vore bønner og lovsange, dåb og nadver ikke kan stå i magtens og ærgerrigheden tjeneste, at afmagten pri-

ses, at der altid vises hen til næstens tarv, fordi Kristi lys og ånd ikke kan skilles fra Hans konkrete kærlighed.

Hvordan kan vi vide, at det er mere sandt end så megen anden forvaltning af det guddommelige lys? Det kan vi ikke vide. Det kan vi kun tro, og denne tro viser sig blandt andet i svaret på spørgsmålet om, hvilket liv vi helst vil leve: Et hvor afmagten og næsten og kærligheden ikke kan forvises fra centrum? Eller et hvor magt, egoisme, rigdom, ære og forfængelighed fylder det hele? Amen.

Morten Kvist

Herning-Hammerum valgmenigheder

Nadveren er det guddommelige lys, gjort tilgængelig for alle. Her kræves ingen særlige oplevelser for at være med, man kan heller ikke forvente at få en særlig oplevelse. Man skal blot tage imod, hvad Gud vil give: Glæde og frimodighed.

Vi tager imod nadveren som det daglige livs måltid, brød og vin, bundet til det daglige livs kærlighed, så at alle kan være i det guddommelige lys hver dag.

Amen.